

Offentliggørelse af § 3 dispensation til ændring af Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk d. 9. februar 2024

Horsens Kommune, Natur- og Miljø offentliggør hermed dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til restaurering af Gudenåen i området omkring Vestbirk Vandkraftværk. Dispensationen offentliggøres d. 9. februar 2024.

Dispensation og tilhørende bilag ses bagest i denne offentliggørelse.

Restaurering af Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk har til formål at sikre fri passage for fisk og smådyr forbi vandkraftværket. I dag har partier af Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk så kraftigt et fald, at strækningen fungerer som en spærring for vandløbsdyr og fisk. Faldet udlignes ved at gøre vandløbsstrækningen længere ved bl.a. at lægge Gudenåen tilbage i gamle åslyngninger.

Afgørelse om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til ændring af Gudenåen og omkringliggende vandhuller og moser er alene fremlagt på denne hjemmeside.

Dispensationen omfatter følgende matrikler:

Matr. nr.	Ejerlaug	Matr. nr.	Ejerlaug
12b	Gammelstrup By, Tønning	2k	Birknæs Gdel, Østbirk
12a	Gammelstrup By, Tønning	11d	Vestbirk By, Østbirk
5z	Gammelstrup By, Tønning	21d	Vestbirk By, Østbirk
1q	Gammelstrup By, Tønning	19c	Vestbirk By, Østbirk
1i	Gammelstrup By, Tønning	21g	Vestbirk By, Østbirk
1d	Gammelstrup By, Tønning	9n	Vestbirk By, Østbirk
6f	Gammelstrup By, Tønning	38g	Vestbirk By, Østbirk
1q	Gammelstrup By, Tønning	1g	Gammelstrup By, Tønning
6n	Gammelstrup By, Tønning		

Klagevejledning

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvem kan klage?

Klage kan adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvordan klager man?

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, skal du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på hjemmesiden for [Nævnenes Hus](#). Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- (private)/ 1800,- (organisationer og virksomheder). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefrist

Klage skal ske senest 4 uger fra afgørelsen er offentliggjort.

Horsens kommune § 3 dispensation til genslyning af Gudenåen

Horsens Kommune ønsker at lægge Gudenåen i området ved Vestbirk Vandkraftværk tilbage i det oprindelige tracé samt uden om vandkraftværket, i nyt tracé. Projektet er en del af et større vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det primære formål er at skabe fri passage for Gudenåens fisk og smådyr ved den spærring i Gudenåen, som bl.a. strækning af Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk udgør. Indsatsen skal udføres jf. statens vandområdeplan 2021-27.

Matrikler, der berøres af nærværende afgørelse, kan ses i matrikeloversigten, Bilag 1.

For at kunne forlægge Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk, skal følgende gennemføres:

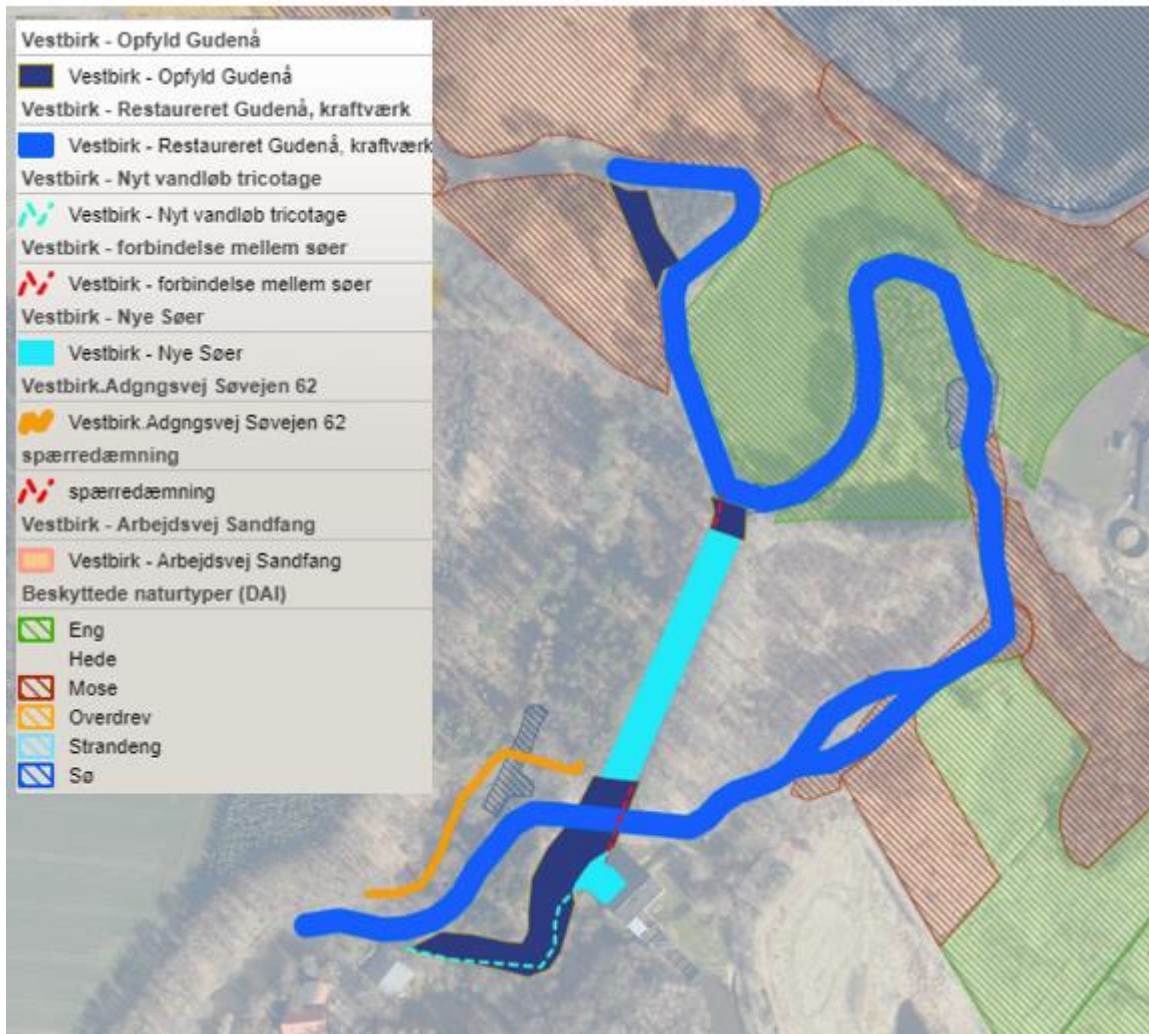
- Retablering af Gudenå gennem beskyttet mose og beskyttet vandhul.
- Etablering af to ny vandhuller i nuværende Gudenå
- Etablering af mindre vandløb imellem de ny vandhuller og det ny Gudenå-tracé
- Etablering af adgangsvej igennem beskyttet vandhul og inddragelse af brinkzone til ny Gudenå i samme vandhul.

Ovennævnte tiltag kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 3.

På nedenstående figurer ses projektets elementer. Projektbeskrivelsen fremgår af Bilag 7.

---

¹ **Naturbeskyttelsesloven** (LBK nr. 1392 af 04/10/2022 om lov om naturbeskyttelse)

Figur 1. Luftfoto 2023 © SDFI. Oversigt over elementer i projektområdet

Kommunens afgørelse

Horsens Kommune giver hermed dispensation til nedenstående, jf. figur 1 og projektbeskrivelsen i Bilag 7:

- Forlægge det beskyttede vandløb Gudenåen.
- Ændre hhv. ca. 3.335 m² vandhul og ca. 2.500 m² mose til vandløb.
- Nedlægge ca. 400 m eksisterende vandløb, hvoraf to delstrækninger ændres til nye vandhuller på i alt ca. 1.875 m².
- Indskrænke beskyttet vandhul med 50 m².
- Etablere overgang over beskyttet vandhul ved ilægning af rør.
- Ændre de hydrologiske forhold i nærliggende moser og enge pga. højere grundvandsspejl.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

1. Det er ejerens pligt, at sørge for at udfører af arbejdet overholder vilkårene samt gældende lovgivning i øvrigt. Kopi af denne afgørelse skal derfor udleveres til og kendes af udførende entreprenør.

2. Det ansøgte skal udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet. Se projektbeskrivelsen i Bilag 7.
3. Ved behov for tilretning af det ny Gudenå-forløb tilrettes brinker til en hældning på maksimalt 1:2 eller fladere. Hvor det er nødvendigt at stabilisere brinker, etableres brinkerne i sten i størrelsesordenen 100 mm-350 mm i diameter.
4. Ved behov for opbygning af vandløbsbunden i den ny Gudenå, anlægges vandløbsbunden i følgende materialer:
  - 75% sten på 16-32 mm (nøddesten)
  - 25% sten på 33-64 mm (singels og håndsten)
5. Kørsel i området skal så vidt muligt foregå i det ny Gudenå-tracé.
6. Ved behov for arbejdskørsel i beskyttet natur i anlægsfasen, skal der anvendes køreplader, så kørslen ikke afsætter varige spor i de beskyttede naturområder.
7. Der må ikke udsås frøgræsblanding eller lignende i projektområdet. Hvis det af anlægstekniske årsager bliver nødvendigt at efterså på vandløbsbrinker, kan det foregå med godkendelse af frøblanding fra Horsens Kommunes Naturteam.
8. Nye brinkzoner i de berørte vandhuller skal etableres med hældninger på maksimalt 1:5 og gerne fladere.
9. Adgangsvejen over vandhullet skal tilpasses, så der er fri vandbevægelse igennem overkørslen.
10. Der må ikke anbringes opgravet materiale i beskyttet natur – udover det der er nødvendigt jf. projektbeskrivelsen til anlæg af vandløb, vandhuller og kørevej.
11. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Hjemmel

Denne afgørelse er truffet efter § 65, stk. 2, jf. § 3, i naturbeskyttelsesloven (se lovtekst, Bilag 2).

Udnyttelse af afgørelsen

Afgørelsen må ikke udnyttes, inden klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen inden klagefristens udløb, må tilladelsen ikke udnyttes, før nævnet har truffet afgørelse i sagen.

Begrundelse for afgørelsen

Gudenåen og omkringliggende naturområder er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Alle ændringer af § 3-beskyttet natur kræver dispensation (se lovtekst, Bilag 2).

Formålet med naturbeskyttelseslovens § 3 er at bevare naturtyperne som levested og spredningskorridor for vilde dyr og planter. Vilkårene er stillet for bedst muligt at beskytte de beskyttede naturområder og de planter og dyr, som lever der.

På baggrund af gennemgang af luftfotografier og områdernes vegetation, der er domineret af plantearter typiske for vandhuller, moser og enge, vurderer Horsens Kommune, at naturområder indenfor projektområdet, jf. Figur 1, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Begrundelse for afgørelsens vilkår

Vilkårene er stillet for at sikre de bedste betingelser for, at områdets beskyttede naturområder fortsat kan fungere som levested for områdets planter og dyr.

For at sikre, at de, der gennemfører anlægsarbejdet, har kendskab til afgørelsens vilkår, samt gældende lovgivning, er der stillet vilkår om, at udførende entreprenør skal have en kopi af afgørelsen.

For at sikre, at genskabt Gudenå får en god naturkvalitet, er der stillet vilkår om, at der – ved behov for tilretning af Gudenåens bund og brinker skal etableres brinker med en hældning på maksimalt 1:2 eller fladere, samt at vandløbsbunden bygges op i nøddesten og singels/håndsten.

Der er stillet vilkår om, at kørsel så vidt muligt skal foregå inden for det ny Gudenåes tracé samt at kørsel i eksisterende beskyttede naturområder, skal foregå på køreplader. Dette er for at undgå, at de beskyttede naturarealer påvirkes af terrænændring eller trykskader som følge af gentagende kørsel med tungt maskinel.

Der er stillet vilkår om, at der som udgangspunkt ikke må udsås en frøgræsblanding i projektområdet, for at sikre, at områdets naturlige frøpulje kan spire frem i vandhuller og vandløbs brinkzone. Der dog er mulighed for eftersåning med en frøblanding, hvis det f.eks. bliver nødvendigt at stabilisere brinkzonerne pga. kraftig erosion. Blanding skal godkendes af kommunens naturteam, så det sikres, at der udsås en blanding, der ikke indeholder uhensigtsmæssige arter, som hindrer udviklingen af en naturlig brinkvegetation.

For at sikre, at nye vandhuller, opnår mindst samme kvalitet som det påvirkede vandhul, er der stillet vilkår om, at nye brinkanlæg etableres med en hældning på 1:5 eller fladere. Herved får vandhullet en lavvandet brinkzone, der er egnet til ynglende og rastende padder og insekter samt udvikling af et varieret plantesamfund.

For at sikre at det eksisterende vandhul, hvor der skal etableres en overkørsel, påvirkes mindst muligt, er der stillet vilkår om, at der skal være fri vandbevægelse under overkørslen.

Naturvurdering

Det er kommunens vurdering at nærværende projektet vil have en stor naturforbedrende effekt, ikke bare lokalt i Gudenåen omkring Vestbirk Vandkraftværk, men for et større geografisk område. Gudenåen nedstrøms Bredvad Mølle gendannes med naturlig vandføring, og skaber fri passage for fisk og vandløbssmådyr forbi Vestbirk Vandkraftværk. Dette delprojekt bidrager sammen med øvrige delprojekter i det samlede restaureringsprojekt til at borttage den sidste spærring på Gudenåen fra Hammer Mølle ved Tørring og ned til Ry Mølle, hvilket betyder, at der med projektet skabes fri passage på ca. 185 km vandløb. Samtidig er den vandløbsnatur, der vil blive genskabt i medfør af projektet, meget sjælden på en national skala mht. vandløbsstørrelse, fald og fysiske forhold.

Det vægter i den forbindelse tungt, at det ansøgte er en del af et større projekt, der jf. Vandområdeplan 2021-2027 skal sikre fri passage for fisk og smådyr i Gudenåen. Det er i dette specifikke tilfælde derfor vurderet, at et vandområdeplanprojekt med ophæng i EU's

vandrammedirektiv, som samtidig genskaber unik vandløbsnatur, er så vigtigt at få gennemført, at Horsens Kommune kan meddele dispensation til det ansøgte.

Det forventes, at de 600 m af den oprindelige Gudenå, der gendannes, ligger urørt under det aflejrede materiale i skovbunden, og at strækningen har en oprindelig unik sammensætning med større sten, lig den del af Gudenåen, der ligger opstrøms projektområdet. Herved vil der blive genskabt en uberørt strækning af Gudenåen, hvor det forventes, at vandløbet får en høj kvalitet med stor variation i de strukturelle forhold.

Idet projektet lægger Gudenåen tilbage i dens oprindelige forløb nedstrøms Vestbirk Vandkraftværk, er det Horsens Kommunes vurdering, at projektet kan gennemføres uden udlægning af erstatningsnatur for de moser og vandhuller, der er opstået i det gamle vandløbstracé, og som med projektet ændres til vandløb.

Det er kommunens vurdering, at der kan meddeles dispensation til den ændring i naturtilstanden, som en mindre stigning i grundvandsspejlet medfører, i enge og moser langs det ny Gudenå-tracé. Dette begrundes med, at en stigning i terrænnære grundvandsspejlet ikke vurderes at forringe områdernes naturtilstand, men blot forskubber floraens sammensætning mod plantearter, der er tilpasset et højere grundvandsspejl. Samtidig vægter det tungt, at grundvandsstigningen er resultatet af en retablering af områdets naturlige hydrologiske forhold.

Det er kommunens vurdering, at der kan gives dispensation til at omdanne eksisterende Gudenå til to nye vandhuller med en naturligt udformet brinkzone, samt at forbinde de to vandhuller med Gudenåen via mindre vandløb. Herved sikres en løbende vandudskiftning, og at der opnås vandhuller med en god vandkvalitet.

Det er kommunens vurdering, at der kan gives dispensation til at inddrage 50 m² af et vandhul med ringe naturkvalitet til nyt Gudenå-tracé samt adgangsvej. Idet Vestbirk Vandkraftværk er etableret i det oprindelige Gudenå-tracé, er det nødvendigt at forlægge Gudenåen udenom vandkraftværket mod vest, hvor vandhullet ligger. Dette tracé skal vinkles, så det er muligt at føre Gudenåen videre ind i de gamle åslyngninger. Der findes derfor ikke en alternativ placering, hvor vandhullet ikke berøres. Da det ny Gudenå-tracé, vil afsnøre lodsejer på ejendommen Søvejen 62 fra en del af lodsejers ejendom, skal der skabes en ny adgangsvej til den nærliggende skovparcel. Da vandhullet er langstrakt og fylder det meste af det smalle, flade terræn, som er afgrænset af stejle skrånninger, er det ikke muligt at anlægge vejen udenom vandhullet. Adgangsvejen anlægges så der stadig er vandbevægelse gennem vandhullet, og brinken retableres med en flad hældning. Der anlægges samtidig to ny vandhuller, som bidrager til at områdets funktion som levested, for arter der er tilknyttet vandhuller, opretholdes. Det er derfor Horsens Kommunes vurdering, at der kan gives dispensation til at inddrage kanten af vandhullet til ny Gudenå samt til at anlægge adgangsvej over vandhullet.

Samlet vurdering

Samlet vurderes, at projektet er et helt særligt projekt, der genskaber en unik del af Gudenåen, hvor den genskabte strækning har stor betydning, både lokalt, og nationalt, og at der derfor kan meddeles dispensation til det ansøgte projekt.

Da projektet sikrer fri passage for fisk og smådyr ved genskabelse af naturlige hydrologiske forhold i og omkring Gudenåen, og da projektet ikke indskrænker områdets beskyttede naturområder, vurderes projektet at være i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer omkring særlige naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser og lavbund, der kan genoprettes.

Horsens Kommune vurderer, at projektet *ikke* har en negativ indvirkning på Natura 2000-områder eller bilag IV-arter. Se habitatvurdering i bilag 3.

Idet projektet fjerner den spærring ved Vestbirk Vandkraftværk, som er udlagt i Vandområdeplan 2021-2027 og da projektet ikke hindrer, at mål om god økologisk tilstand og god kemisk tilstand kan bibeholdes eller opnås, jf. samme vandområdeplan, vurderer Horens Kommune at projektet kan gennemføres. Se Vurdering, jf. lov om vandplanlægning i bilag 4.

Sagens faktiske oplysninger

Gudenåen er udpeget som beskyttet vandløb af miljøministeren i 1982. Vandhuller, moser og enge omkring Gudenåen vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 på baggrund af områdernes naturindhold og historik.

Baggrund

I forbindelse med etableringen af Vestbirk Vandkraftværk i 1924 blev Gudenåen omkring vandkraftværket udrettet, hvorved Gudenåen på en 460 m lang strækning opnåede et gennemsnitligt fald på 18,8 promille og på en kortere strækning et fald på 24,9 promille. Faldet omkring Vestbirk Vandkraftværk ligger naturligt mellem 3-4 promille. Fald, der er større end 10 promille medfører, at smådyr og fisk ikke kan bevæge sig på langs af vandløbet, og dermed fungerer strækningerne med store fald som spærringer på vandløbet.

Jf. vandområdeplan 2021-2027 skal Horsens Kommune sikre, at der omkring Vestbirk Vandkraftværk etableres fri passage i Gudenåen for fisk og smådyr, hvilket betyder, at det kraftige fald i Gudenåen ved Vestbirk Vandkraftværk skal reduceres.

Nærværende projekt, er en del af et større restaureringsprojekt omkring vandkraftværket, som har til formål at fjerne den spærring som klargøringen til strømindvinding har medført i Gudenåsystemet.

Projektbeskrivelse

Horsens Kommune har udarbejdet et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor den eksisterende Gudenå lægges tilbage i Gudenåens oprindelige slyngninger. Idet vandkraftværket ligger placeret i indtaget til den oprindelige Gudenå, er det ikke muligt at lægge Gudenå-strækningen direkte tilbage i det oprindelige tracé. Gudenåen skal forlægges vest om vandkraftværket i en bue, der fører vandløbet ind i de gamle slyngninger på den østlige side af vandkraftværket. Gudenåens nuværende og fremtidige forløb fremgår af Figur 1. Projektbeskrivelsen fremgår af Bilag 7.

Gudenåens oprindelige forløb ligger intakt i skovbunden på nær strækning ud for Vestbirk Vandkraftværk. Denne strækning af Gudenåen blev opfyldt ved ibrugtagningen af den nye regulerede strækning. Inden ibrugtagning af Gudenåens oprindelige forløb, skal 100 års aflejrede blade fjernes. Det forventes, at den oprindelige vandløbsbund ligger under det aflejrede materiale. Gudenåens gamle forløb er i dag kortlagt som beskyttede moser og vandhuller. Se Figur 2 for placering af beskyttet natur i projektområdet.

Det nuværende Gudenå-tracé fyldes delvist op med opgravet materiale fra de nye vandløbsstrækninger og fra den opfyldte del af det oprindelige Gudenå-forløb ved Vestbirk Vandkraftværk. Et område ud for Vestbirk Vandkraftværk samt den midterste del af den eksisterende Gudenå fyldes ikke op med jord, men efterlades som to nye vandhuller. Ved etablering af et mindre vandløb mellem disse to vandhuller samt til Gudenåen, sikres at der løbende sker en vandudskiftning i vandhullerne, så vandkvaliteten bliver god.

Ved forlægning af Gudenåen vest for eksisterende Gudenå forløb indskrænkes en mindre skovsø med ca. 30 m². Ligeledes etableres en rørdæmning tværs over vandhullet, som en del af flytningen af adgangsvej til lodsejers skovparcel, hvilket indskrænker vandhullet yderligere 20 m². Vandhullet (nr. 615-F8-sø-04) ses på Figur 2.

Ændret hydrologi

Forlægning af Gudenåens tracé vest for vandkraftværket samt reetableringen af Gudenåens forløb mod øst medfører en lokal stigning i grundvandsspejlet langs strækningen, og dermed at der sker en hydrologisk ændring i projektområdets beskyttede naturområder. Stigningen i grundvandsspejlet vil være størst i det ny vandløbstracé og den yderste bræmme mod vandløbet, og aftager væk fra vandløbet. Afvandingskort, der viser hhv. den nuværende og den modellerede fremtidige sommermiddel vandstand, fremgår af Bilag 5.

Kørsel i området og anbringelse af opgravet materiale

Der køres fortrinsvis udenfor beskyttet natur eller nede i de gamle åslyngninger i Gudenåen. Hvis der mod forventning bliver behov for at køre i beskyttet natur, vil der blive udlagt køreplader, således der ikke sker varige påvirkninger i de beskyttede naturområder.

Der anbringes ikke opgravet materiale i beskyttet natur.

Natur – Gudenåen og omkringliggende naturområder

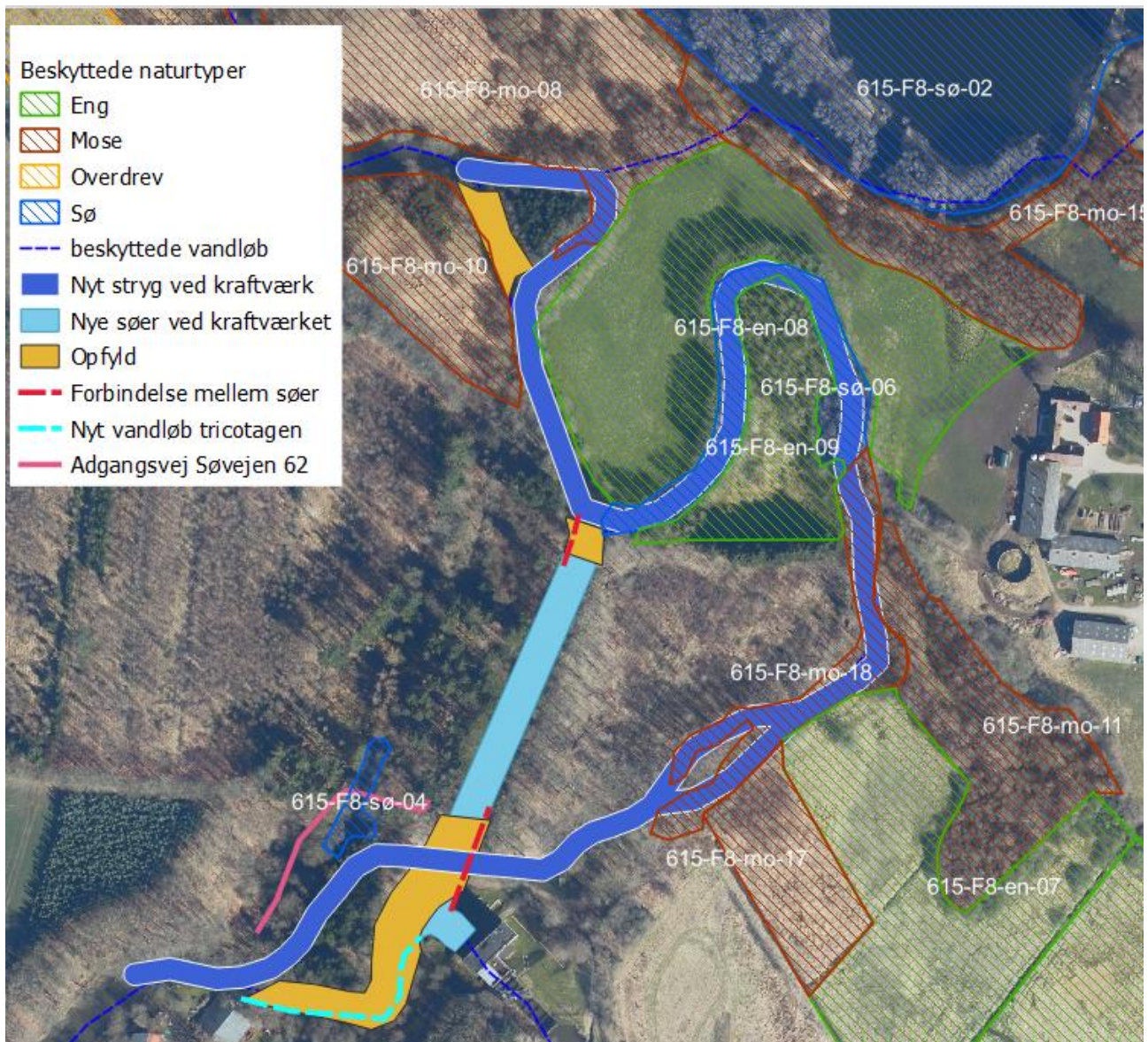
Gudenåen

Den eksisterende Gudenå-strækning i nærværende projektområdet er ca. 485 m lang og den regulativmæssige bundkote er 12 m bred. Strækningen er ensartet og kanaliseret og fremstår med brinkhældning 1:2.

Jf. Vandområdeplan 2021-2027 har størstedelen af strækningen en ringe økologisk tilstand baseret på kvalitetselementet *vandplanter*. Kvalitetselementet *smådyr* er kortlagt til en høj økologisk tilstand og *alger* til en god økologisk tilstand. Tilstanden af *fisk* er ukendt. Se vurderingen af projektets påvirkning på vandløbets kvalitetselementer i Bilag 4.

Den Gudenå-strækning bliver 980 m lang og dermed næsten 500 m længere.

Områdets øvrige beskyttede naturtyper kan ses på Figur 2 næste side.

Figur 2. Luftfoto 2023 © SDFE. Beskyttet natur indenfor projektområdet.

Beskyttede naturområder

Vandhul 615-F8-sø-04 blev kortlagt september 2023. Vandhullet er en langstrakt, næringspåvirket, skovsø, som er opstået ved etablering af et vandingssystem mellem Gudenåen og bagvedliggende engområder. Vandhullet, som har ringe naturtilstand, er overskygget, lavvandet og uden vandplanter – foruden spredt liden andemad. Brinken er overskygget, stejl og uden sumpvegetation. Udover vedplanter står der spredt smalbladet mangeløv og stor nælde i brinkzonen. Langs den vestlige bred, er der dominans af ahorn. Langs den syd- og østlige brink, som inddrages til nyt Gudenå-tracé, er der dominans af nåletræer. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/978170>.

Vandhul 615-F8-sø-06 blev kortlagt september 2022 og juni 2023. Vandhullet, som er tidligere Gudenå-tracé, har moderat naturtilstand, er overskygget, næringspåvirket og artsfattigt. Der var ved besigtigelsen få urter i tagrørssumpen og ingen undervandsplanter. Liden andemad dominerer vandspejlet i den ende, der ligger længst væk fra Gudenåen. Mod Gudenåen er der

mere artsrigt med næringstilpassede arter som gul iris, kær-star, almindelig mjøddurt og stor nælde. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/957007>.

Mose 615-F8-mo-10 blev kortlagt juni 2023. Mosen, som er relativt lysåben højstaude-rørsump, der er domineret af tagrør, har ringe naturtilstand. Stedvist er der dog i den østlige del star-sump med store top-star-tuer. Den vestlige del er tilgroet i pil. Indeholder eller almindelige naturtypekarakteristiske mosearter. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/956992>

Mose 615-F8-mo-11 blev kortlagt juli 2023. Mosen er næringspåvirket, overskygget og artsfattig fugtigt krat, med stedvist karaktertræk af aske/ellesump og ellers almindelige naturtypekarakteristiske mosearter. Naturtilstanden er ringe. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/963153>

Mose 615-F8-mo-17 blev kortlagt juli 2023. Næringspåvirket, tilgroet højstaude-rørsump med relativt få arter og ringe naturtilstand. Rørgræs og draphavre dominerer stedvist og ellers spredt almindelige naturtypekarakteristiske mose- og engarter. Dog blev der fundet tue-star ved dokumentationsfeltet, som tyder på kalkholdig bund. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/957006>.

Mose 615-F8-mo-18 blev kortlagt september 2022 og juni 2023. Mosen ligger i det oprindelige Gudenå-tracé. Den er næringsrig med våd bund med dominans af kær-star og spredt forekomst af rød-el. Mosen har karakter af ellesump, med almindelige mose-arter. Den østlige ende af mosen er stedvis mere artsrig med bl.a. eng-forglemmigej, angelik, skov-kogleaks og vandkarse. I den nordlige og østlige ende af mosen står der vand på terræn. Naturtilstanden er moderat. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/957008>.

Eng 615-F8-en-07 blev kortlagt juni 2023. Engen er næringspåvirket højstaudesamfund, som er stærkt domineret af almindelig mjøddurt. Bunden er relativt tør, med spredt forekomst af øvrige fugtigbundsarter – herunder tue-star spredt på arealet. Naturtilstanden er moderat. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/957011>.

Eng 615-F8-en-08 er kortlagt juni 2022. Næringspåvirket, artsfattig og homogen eng, der ligger i en mæanderbue i det oprindelige Gudenå-tracé. Engen er domineret af almindelige græsser, har spredt forekomst af almindelige eng-arter og få positiv-arter. Naturtilstanden er ringe. Besigtigelsesdata ses her: <https://naturereport.miljoportal.dk/956988>.

Kommuneplanens retningslinjer

Gudenåen og omkringliggende moser er i Kommuneplan 2021 udpeget som:

- *Økologiske forbindelser* - Det er i retningslinjerne omkring de økologiske forbindelser beskrevet, at brudte og uforstyrrede natursammenhænge bevares og om muligt forbedres
- *Særlige naturbeskyttelsesinteresser* - Det er i retningslinjerne omkring naturbeskyttelsesinteresser beskrevet, at naturområder, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal sikres mod tiltag, der forringer områdernes tilstand.
- *Lavbund der kan genoprettes* - Det er i retningslinjer omkring lavbund beskrevet, at projekter, hvor ny natur skabes, skal naturlige vandstands- og afstrømningsforhold søges genskabt.

Kommuneplanens retningslinjer kan læses her:
<https://kommuneplan2021.horsens.dk/retningslinjer/>

Partshøring

Nærværende dispensation har været sendt i 3 ugers partshøring hos lodsejerne. Horsens Kommune har modtaget et høringssvar. I høringssvaret informeres kommunen bl.a. om, at der muligvis ligger et ældre affaldsdepot. Der udtrykkes bekymring for afvandingen gennem de nye åslyng og bekymring for, hvorvidt man bruger restaureringsprojektet til at skabe øget fokus på området og dermed får flere turister på besøg.

Horsens Kommune bemærker, at hvis bygherre i anlægsfasen opdager affald, vil affladet blive håndteret efter gældende lovgivning på affaldsområdet.

Afvandingsforhold gennem Gudenåen behandles ikke i nærværende § 3 dispensation, men behandles nærmere i restaureringstilladelsen efter vandløbsloven.

Der er til myndigheden Horsens Kommune ikke indkommet ansøgninger om etablering af publikumsfaciliteter i beskyttet natur. Myndigheden, Horsens Kommune, har i øvrigt ikke kendskab til, at der i regi af restaurering af Gudenåen planlægges for øget fokus på området. Det er projektets hensigt, at eksisterende forhold bevares.

Klageadgang

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Se hvordan i bilag 6.

Søgsmål

Et søgsmål ved domstolene skal være anlagt senest 6 måneder efter meddelelse af denne afgørelse.

I øvrigt

Hvis du er i tvivl om noget i dette brev, er du velkommen til at ringe eller skrive hertil.

Med venlig hilsen

Stine Wraae Bach

Biolog

Mail: swba@horsens.dk

Husk, at du ikke bør sende følsomme eller fortrolige oplysninger til os på mail. Det gælder f.eks. cpr-nummer, helbredsmaessige eller økonomiske oplysninger. [Læs, hvad du i stedet kan gøre på \[www.horsens.dk/sikkermail\]\(http://www.horsens.dk/sikkermail\)](#)

Afgørelsen er sendt til ansøger samt lodsejerne af følgende matrikler:

Horsens Kommune, Team Vandløb
12b, Gammelstrup By
12a, Gammelstrup By
5z, Gammelstrup By
1q, Gammelstrup By
1i, Gammelstrup By
1d, Gammelstrup By
6f, Gammelstrup By
1q, Gammelstrup By
6n, Gammelstrup By
1g, Gammelstrup By, Tønning
2k, Birknæs Gde., Østbirk
11d, Vestbirk By, Østbirk
21d, Vestbirk By, Østbirk
19c, Vestbirk By, Østbirk
21g, Vestbirk By, Østbirk
9n, Vestbirk By, Østbirk
38g, Vestbirk By, Østbirk

En kopi af afgørelsen er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening Horsens
Dansk Botanisk Forening
Dansk Ornitologisk Forening
Dansk Ornitologisk Forening Sydøstjylland
Friluftsrådet
Horsens Museum
Miljøstyrelsen
Danmarks Sportsfiskerforbund
Horsens og Omegns Sportsfiskerforening

Bilagsoversigt

1. Matrikeloversigt
2. Lovtekst, naturbeskyttelseslovens § 3
3. Habitatvurdering
4. Vurdering af Miljømål udlagt jf. vandområdeplan 2021-2027
5. Afvandingskort; nuværende og fremtidig sommermiddel vandstand
6. Klagevejledning
7. Projektbeskrivelse, se webadresse: <https://horsens.dk/vestbirkprojektet>

Bilag 1 – Matrikeloversigt

I projektområdet indgår følgende matrikler:

Matr. nr.	Ejerlav
12b	Gammelstrup By, Tønning
12a	Gammelstrup By, Tønning
5z	Gammelstrup By, Tønning
1q	Gammelstrup By, Tønning
1i	Gammelstrup By, Tønning
1d	Gammelstrup By, Tønning
6f	Gammelstrup By, Tønning
6n	Gammelstrup By, Tønning
1g	Gammelstrup By, Tønning
2k	Birknæs Gde., Østbirk
11d	Vestbirk By, Østbirk
21d	Vestbirk By, Østbirk
19c	Vestbirk By, Østbirk
21g	Vestbirk By, Østbirk
9n	Vestbirk By, Østbirk
38g	Vestbirk By, Østbirk

Figurer over matriklernes placering indenfor og omkring projektområdet fremgår af den næste side.

Anvendelse af vandløb, søer og kystvande, vedtaget

■ Anvendelse af vandløb, søer og kystvande - Vedtaget

Vestbirk.Adgngsvej Søvejen 52

👉 Vestbirk.Adgngsvej Søvejen 52

Vestbirk - Nye Søer

■ Vestbirk - Nye Søer

Vestbirk - Nyt vandløb tricotage

👉 Vestbirk - Nyt vandløb tricotage

Vestbirk - forbindelse mellem søer

👉 Vestbirk - forbindelse mellem søer

Vestbirk - Restaureret Gudenå, kraftværk

■ Vestbirk - Restaureret Gudenå, kraftværk

Vestbirk - Opfyld Gudenå

■ Vestbirk - Opfyld Gudenå

Beskyttede vandløb (DAI)

👉 Beskyttede vandløb

Beskyttede naturtyper (DAI)

👉 Eng

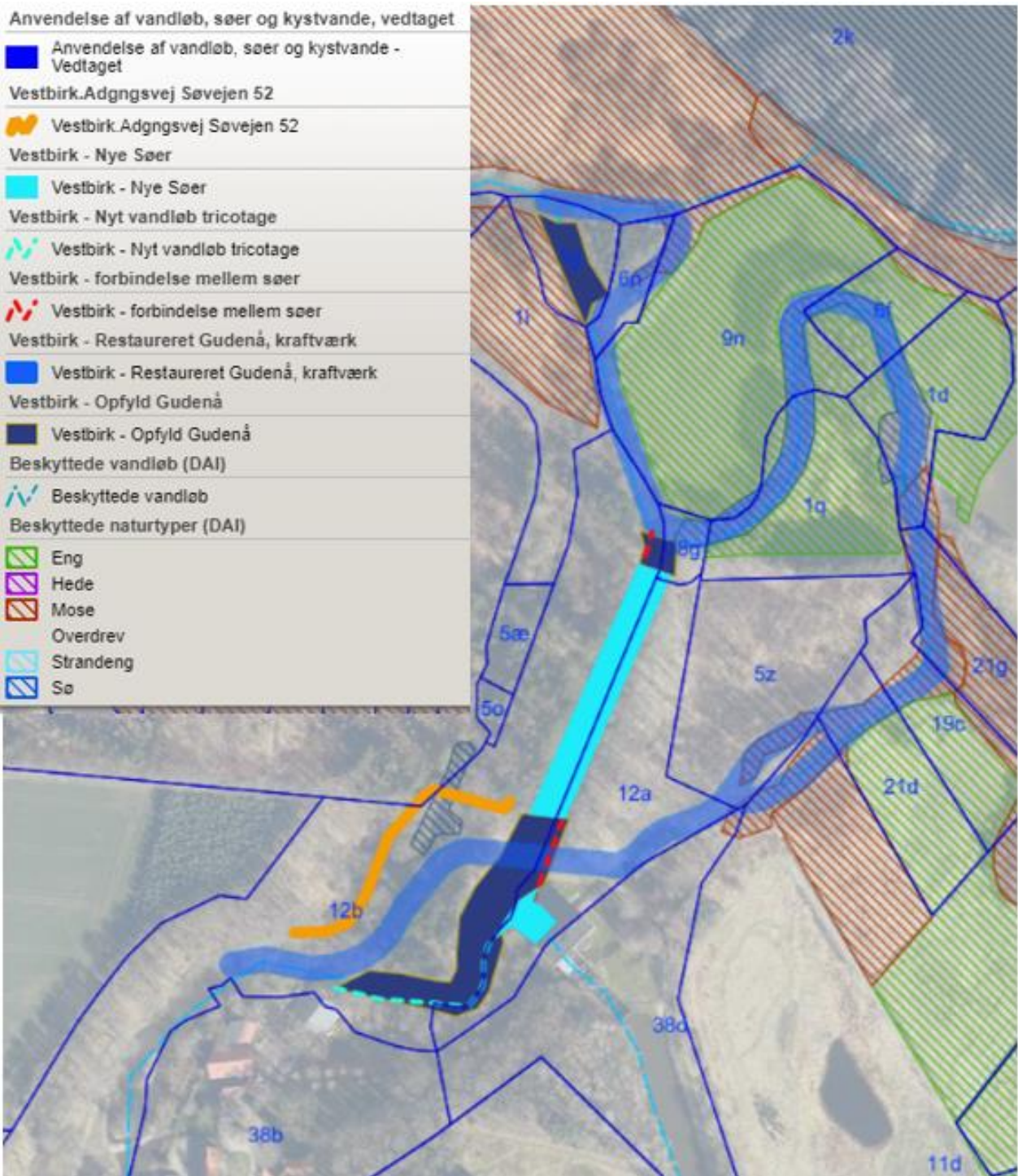
👉 Hede

👉 Mose

👉 Overdrev

👉 Strandeng

👉 Sø

Luftfoto 2023 © SDFE. Projektområde med matrikelskel.

Bilag 2 – Lovtekst

Naturbeskyttelsesloven

Kapitel 2

Generelle beskyttelsesbestemmelser

Beskyttede naturtyper m.v.

Søer, vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev m.v.

§ 3. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljø- og fødevareministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af

- 1) heder,
- 2) moser og lignende,
- 3) strandenge og strandsumpe samt
- 4) ferske enge og biologiske overdrev,

når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Stk. 3. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i stk. 1.

Kapitel 10

Administration

Dispensation m.v.

§ 65. Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, § 4, stk. 1, nr. 1, for så vidt angår anvendelse af sprøjtemidler, og § 18, stk. 1.

Naturbeskyttelsesloven

Bekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 af lov om naturbeskyttelse

Bilag 3 - Habitatvurdering

Jf. § 6, stk. 1-4 og § 10 i habitatbekendtgørelsen*, skal der forud for en dispensation foretages en vurdering af, om aktiviteten kan påvirke et internationalt beskyttet område (Natura 2000-område) væsentligt, og om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV* (strengt beskyttede arter i EU). Der kan kun meddeles afgørelse, hvis det vurderes, at projektet kan realiseres uden at:

- Skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.
- Beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Natura 2000

Projektområdet ligger ca. 5 km opstrøms nærmeste Natura 2000-område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen og fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø).

Der er vedtaget en Natura 2000-plan for området. Natura 2000-planens målsætning er bindende for myndigheden og skal anvendes ved konsekvens vurdering ved myndighedsudøvelse jf. habitatbekendtgørelsen. Natura 2000 plan og udpegningsgrundlaget for området fremgår af Miljøstyrelsens hjemmeside på webadresse; www.mst.dk.

Projektet foregår lokalt i Gudenåen, og medfører ingen fysisk påvirkning nedstrøms i systemet. På baggrund af dette samt den store afstand til det internationale naturbeskyttelsesområde er det Horsens Kommunes vurdering, at projektet ikke påvirker naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området negativt.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at projektet kan have en positiv påvirkning på odderen, der er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Odderen forekommer med en stabil bestand i Gudenåen og etablering af den fri passage, og den deraf positive betydning for naturligt forekommende fiskearter i Gudenåen, forventes at få en positiv betydning for Odderen, der lever af fisk.

Horsens Kommune vurderer ligeledes, at fjernelse af spærringen på Gudenåen kan have en positiv effekt på bestanden af bæklampret, som også er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Fjernelsen af spærringen forventes at give bæklampretten adgang til flere levesteder og bedre fødesøgningsmuligheder i Gudenåsystemet.

Bilag IV-arter

En række arter af planter og dyr, de såkaldte bilag IV-arter, er omfattet af en særlig streng beskyttelse i alle EU-medlemsstater, herunder Danmark. Det gælder for dyrearterne, at der er et generelt forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i deres naturlige udbredelsesområde, mens der for plantearterne er forbud mod at ødelægge dem. Forbuddet gælder uanset om disse dyr og planter findes indenfor eller udenfor beskyttede naturområder.

Horsens Kommune har kendskab til, at der omkring projektområdet lever følgende bilag IV-arter; odder, arter af flagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø, markfirben, grøn mosaikguldsmed, og grøn kølleguldsmed.

Arter af flagermus

Flagermus foretrækker at yngle og raste i bygninger og i områder med træer, hvor der er hulheder, sprækker og grenbrud i træerne.

I 2012 blev der registreret 14 arter af flyvende flagermus ved Vestbirk Sø, ca. 500 m nordøst for projektområdet. Idet projektområdet er blandet skov og åben vandflade (Gudenåen) og dermed strukturelt ligner omgivelserne ved Vestbirk Sø, vurderes at de samme arter af flagermus forekommer indenfor projektområdet.

I det ansøgte projekt berøres eksisterende bebyggelse ikke. Yngle- og rasteområder for arter, der raster og yngler i bygninger, påvirkes dermed ikke.

Forlægning af Gudenåen gennem trædækkede skovpartier, medfører, at der skal fældes træer i to områder. Disse træer er visuelt gennemgået for synlige hulheder, sprækker og grenbrud. Træerne er ensartet nåletræsbeplantning og yngre løvtræer – primært ahorn og rød-el – hvor der ikke er synlige hulheder og brud. Det kan dog ikke helt udelukkes, at der kan være, ikke umiddelbart synlige, sprækker og hulheder i træernes kroner, som kan udgøre potentielle yngle- og rastesteder

Idet området omkring Vestbirk Vandkraftværk er skovrigt med mange ældre træer, vil der dog være mange andre alternative, mere egnede yngle- og rastetræer som erstatning for de træer, der skal fældes i forbindelse med anlægsfasen.

Det er Hosens Kommunes vurdering at realisering af projektet ikke påvirker kvaliteten af Gudenåen omkring Vestbirk Vandkraftværk og omkringliggende arealer som yngle- og rasteområde for arter flagermus. Den økologiske funktionalitet af de lokale bestandes yngle- eller rasteområde vurderes således at opretholdes på samme niveau som hidtil.

Odder

Odderen har potentielle yngle- og rasteområder langs uforstyrrede vandløb, søer, moser og fjordområder.

Den er registreret spor efter odder af Miljøstyrelsen i 2011 umiddelbart opstrøms projektområdet ved tværgående landevej (Søvejen). Derudover er der ikke registreret spor af odder på tilgængelige naturdatabaser eller ved kommunens besigtigelser i området.

Det er Horsens Kommunes formodning, at der omkring projektområdet er en stabil bestand af Odder i Gudenåen. Dette baseres på data fra Miljøstyrelsens artsovervågning og fund indberettet på Naturdatabasen frem til i dag, fra andre steder i Gudenåen, med flest indberetninger nedstrøms projektområdet. Samtidig er Gudenåen på strækningen fra Søvejen forbi Vestbirk Vandkraftværk og ud til Mossø omgivet af uforstyrrede naturarealer (moser, enge og skove), som vurderes at være egnede levesteder for odder, idet den foretrækker at leve i uforstyrrede, større sammenhængende naturområder med vandløb eller større søer.

Den eksisterende Gudenå løber gennem projektområdet, og udgør med sin uforstyrrede brinkzone et potentielt yngle- og rasteområde for odder. Dog vurderes Gudenåen indenfor projektområdet ikke at udgøre yngle- og rasteområde af en høj kvalitet af flere årsager. Den opstrømsliggende del af Gudenåen har et så stort fald, at det udgør en spærring for fisk, hvormed fiskefaunaen i denne del af projektområdet er begrænset. Centralt i projektområdet, ligger Vestbirk Vandkraftværk, hvor der er en stor grad af forstyrrelse hele året rundt, dog især i sommerhalvåret, da Gudenåens sejlene gæster har en overgang/passage her. Nedstrøms Vandkraftværket er Gudenåens forløb rettet ud og de omgivende arealer er tørre skovpartier. Denne strækning blev gravet ved Vandkraftsværkets etablering, og de brinknære arealer rummer ikke enge og moser, men udgøres i stedet af tør produktionssskov. Det kan ikke udelukkes at der forekommer odder på denne kanallignende strækning af Gudenåen, men

den vurderes ikke at være egnet som yngle- og rasteområder. Da odderen foretrækker uforstyrrede områder nær vandløb og søer, som forekommer i stort antal umiddelbart nedstrøms projektområdet, er det kommunens vurdering, at det er langt mere sandsynligt, at odderen yngler og raster umiddelbart nedstrøms projektområdet.

Vest for Gudenåen udgøres projektområdet af tørre skovpartier med et enkelt mindre, skygget vandhul med en meget ringe naturkvalitet. Idet odderen yngler- og raster i huler i uforstyrrede områder nær vandløb og søer, kan det udelukkes, at de tørre skovpartier med et enkelt mindre vandhul beliggende vest for eksisterende Gudenå anvendes til yngle- og rasteområde.

Øst for eksisterende Gudenåen ligger en række svært tilgængelige, og dermed uforstyrrede skovmoser og skyggede vandhuller i de gamle åslyng. Vandhullerne er under tilgroning og har en relativ lav naturkvalitet, med en ubetydelig fiskefauna, grundet den næringspåvirkning årtiers nedfald af blade har forårsaget. De uforstyrrede moser og vandhuller øst for eksisterende Gudenå kan indeholde egnede yngle- og rasteområder for odder, men vurderes dog at være af en lav kvalitet. Dette skyldes, at odderen typisk placerer redehuler nær vandløb og søer med et væsentligt indhold af fisk, fremfor ved skovmoser og vandhuller med en lav naturkvalitet og ringe indhold af fisk.

Anlægsfasen

Projektstrækningen af Gudenåen og omkringliggende naturarealer bliver i en kortere periode på ca. 3-4 måneder påvirket af anlægsarbejdet. Eventuelt forekommende oddere langs Gudenåens projektstrækning vil blive påvirket, da den eksisterende Gudenå i anlægsfasen nedlægges. Oddere er mobile og har et forholdsvis stort territorie – op til 5 km for hunner og 10 km for hanner – hvor de har mange huler, der benyttes til at yngle eller raste. De vil derfor fortrække opstrøms eller nedstrøms projektområdet i anlægsperioden og udnytte andre dele af deres territorie. Da arbejdet kun kommer til at foregå i dagtimerne, vil odderen kunne passere uforstyrret igennem området i aften- og nattetimerne.

Driftsfasen

Ved projektet forlænges Gudenåen med godt 400 m. Når Gudenåens længde øges, reduceres Gudenåens fald, hvorved spærringen, i form af strækning med fald over 10 promille, fjernes. Dermed skabes bedre levebetingelser for de arter af fisk, der er tilknyttet større vandløb. Den ny længere vandløbsstrækning med en god fiskefauna, omgivet af uforstyrret skov og mose, giver gode levebetingelser for odderen. Dermed vil projektet få en positiv indvirkning på potentielle yngle- og rasteområder for odderen.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander har potentielle yngle- og rasteområder i lysåbne vandhuller og overvintret og tilbringer det/de første leveår på land, som regel områder med træer, hvor den kan skjule sig under nedfaldne grene mm. Den findes typisk i rene vandhuller uden fisk, da den er følsom overfor fiskeprædation.

Det er Horsens Kommunes formodning, at der omkring projektområdet er en stabil bestand af stor vandsalamander i vandhuller langs Gudenåen. Dette baseres på registreringer fra området i 2012 og indberettede fund frem til i dag fra lokaliteter omkring projektområdet.

Selve Gudenåen er, grundet sin bestand af fisk, ikke et egnet som yngle- og raste område for stor vandsalamander.

Indenfor projektområdet indskrænkes et vandhul marginalt og to vandhuller nedlægges. Samtidig etableres to vandhuller i den del af Gudenåen, der nedlægges. Alle de berørte vandhuller har ringe naturkvalitet, er næringspåvirkede og ligger i fuld skygge. De vurderes,

derfor ikke at udgøre egnede yngle- og rasteområde for stor vandsalamander. De vandhuller, der opstår i den nuværende Gudenå får en størrelse, på over 1000 m² samt sammenhæng med Gudenåen og dermed formentlig også en fiskefauna på sigt. Denne sø forventes derfor heller ikke at få en nævneværdig værdi, som yngle- og rasteområde for stor vandsalamander. Det planlagte projekt vurderes ikke at påvirke potentielle yngle- og rasteområder for stor vandsalamander.

Grøn mosaikguldsmed

Grøn mosaikguldsmed yngler og raster i næringsrige søer og grøfter med bestande af planten krebseklo, hvor guldsmeden lægger sine æg. Grøn mosaikguldsmed er observeret spredt i Horsens Kommune og er bl.a. registreret ca. 2,5 km sydøst for projektområdet i 2019. Der er ikke fundet krebseklo indenfor projektområdet, så den vurderes ikke at være egnet som yngle- eller rastelokalitet for Grøn mosaikguldsmed.

Da ingen egnede yngle- og rasteområder berøres af projektet, vurderes det ansøgte projekt at få en neutral effekt på kvaliteten af yngle- og rasteområder for grøn mosaikguldsmed.

Spidssnudet frø

Horsens Kommune har ikke kendskab til fund af spidssnudet frø indenfor projektområdet. Det er Horsens Kommunes formodning, at der omkring projektområdet er en stabil bestand af spidssnudet frø i vandhuller langs Gudenåen. Dette baseres på iagttagelser fra området tilbage i 2012 og indberettede fund frem til i dag fra lokaliteter omkring projektområdet.

Spidssnudet frø har potentielle yngle- og rasteområder i lysåbne vandhuller og søer, der ligger i tilknytning til fugtige områder med lav vegetation, hvor de kan finde føde i nærheden af ynglevandhullerne. Da alle vandhullerne indenfor projektområdet er skyggede og omgivet af skov, er det kommunens vurdering, at disse vandhuller ikke udgør egnede yngle- og rasteområder for spidssnudet frø. Det er derimod sandsynligt, at den nye sø, der opstår i den nuværende Gudenå kan få værdi som yngle- og rasteområde for spidssnudet frø. Den nye sø får en mindre vandgennemstrømning, der sikrer en god vandkvalitet og søen kommer til at ligge delvist lysåbent. Hermed er det sandsynligt, at det nye får en kvalitet, som kan fungere som yngle- og rasteområde for spidssnudet frø. Den ansøgte ændring af vandhuller til vandløb samt indskrænkning af et vandhul, vurderes derfor få en neutral til positiv effekt på potentielle yngle- og rasteområder for spidssnudet frø.

Grøn kølleguldsmed

Grøn kølleguldsmed lever i større vandløb, herunder Gudenåen. Der er gjort fund af grøn kølleguldsmed umiddelbart opstrøms projektområdet. Grøn kølleguldsmed yngler og raster i større vandløb med en god vandløbskvalitet. Det er derfor sandsynligt, at der også forekommer grøn kølleguldsmed i projektområdet.

Retablering af Gudenåen medfører, at Gudenåens længde øges med godt 400 m og at der på en 850 m lang vandløbsstrækning skabes et varieret vandløb med en god strømføring. Herved får vandløbsrestaureringsprojektet en positiv effekt for Gudenåens kvalitet som yngle- og rasteområde for grøn kølleguldsmed.

Markfirben

Markfirben yngler og raster på tørre, lysåbne naturområder. Markfirben er spredt forekommende i den nordvestlige del af Horsens Kommune, med kernebestanden nordvest for projektområdet. Da projektet ikke påvirker eksisterende lysåbne tørre områder, vurderes det ansøgte ikke at påvirke potentielle yngle- og rastesteder for markfirben. Det ansøgte vurderes derfor ikke at påvirke potentielle yngle- og rasteområder for markfirben.

Samlet vurdering vedr. Natura 2000-områder og bilag IV-arter

Horsens Kommune vurderer således samlet, at projektet kan realiseres uden at:

- Skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.
- Beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter – eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Lovgivning markeret med * i teksten:

Habitatbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Habitatdirektivet

Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter – med senere ændringer

Bilag 4 – Vurdering af Miljømål udlagt jf. Vandområdeplan 2021-2027

Horsens Kommune skal, jf. indsatsbekendtgørelsen*, ved administration af øvrig lovgivning sikre, at miljømål udlagt ved lov om vandplanlægning* for de enkelte vandområder kan bibeholdes eller opnås, i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv. Der kan derfor ikke meddeles tilladelse, hvis det planlagte projekt medfører, at et målsat vandområde ikke kan opnå eller bibeholde fastlagt miljømål.

Projektet berører vandløbet Gudenåen, der indgår i gældende vandområdeplan 2021- 2027. Gudenåen er ved Vestbirk Vandkraftværk jf. Vandområdeplan 2022-2027 udpeget med en målsætning om en god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Vandområdeplanens vandløb er opdelt i delstrækninger, og projektområdet falder indenfor 2 delstrækninger af Gudenåen. Delstrækning *Gudenå – Vestbirk Campingplads*, længde 2,7 km og delstrækning *Gudenå – Vilholt Mølle – Mossø*, længde 11,05 km. Figur 2 viser, hvor opdelingen mellem de to delstrækninger ligger.

Skærmkort © SDFI. Blå pil angiver projektområdets opdeling i delstrækninger, jf. vandområdeplan 2021-2027.

I tabel 1 nedenfor ses de fastlagte miljømål for de to delstrækninger af Gudenåen. I tabel 2 ses den seneste tilstandsvurdering af vandområdeplanens forskellige kvalitetselementer for de to delstrækninger af Gudenåen indenfor projektområdet. Al data er tilgængeligt på Miljøstyrelsens hjemmeside:

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>

Tabel 1. Fastlagte miljømål for delstrækninger af Gudenåen

Vandområde	Miljømål
Gudenå - Vestbirk Campingplads	God kemisk tilstand
	God økologisk tilstand
Gudenå - Vilholt Mølle - Mossø	God kemisk tilstand
	God økologisk tilstand

Tabel 2. Kortlagt tilstand for vandløbets kvalitetselementer, jf. vandområdeplan 2021-2027 og kemiske tilstand for de to delstrækninger.

Delstrækning	Alger	Fisk	Smådyr	Vandplanter	Samlet økologiske tilstand	Kemisk tilstand
Gudenå – Vestbirk Campingplads	Ukendt	Høj økologisk tilstand	Høj økologisk tilstand	Ukendt	Høj økologisk tilstand	Ukendt
Vilholt Mølle – Mossø	God økologisk tilstand	Ukendt	Høj økologisk tilstand	Ringe økologisk tilstand	Ringe økologisk tilstand	Ukendt

Kommunens vurdering

Kemiske tilstand

Idet der ikke tilføres miljøfremmede stoffer, vurderes det planlagte projekt ikke at påvirke vandområdets kemi, og dermed vil det planlagte projekt have en neutral betydning for den kemiske tilstand for de to delstrækninger af Gudenåen.

Samlet økologisk tilstand

Det fremgår at der i dag er høj økologisk tilstand på strækningen i delområdet Gudenå – Vestbirk Campingplads. Dette baseres på målinger på smådyr og på fisk, som begge er kortlagt til en høj økologisk tilstand. Det er imidlertid Horsens Kommunes opfattelse, at den kortlagte tilstande for især fisk ikke afspejler den aktuelle situation for den kortlagte strækning beliggende indenfor projektområdet. Størsteparten af den kortlagte strækning; Gudenå – Vestbirk Campingplads, i alt 2,7 km, ligger en uberørt del af Gudenåen med jævnt fald og stor variation, hvilket giver optimale leveforhold for arter af fisk. De sidste 100 m af denne kortlagte strækning har et fald på op til 24 promille, hvilket er for stort et fald til, at de fleste arter af fisk, og smådyr kan bevæge sig på langs af vandløbet.

Den nedre del af projektområdet er beliggende på strækningen Vilholt Mølle – Mossø, som samlet har fået en ringe økologisk tilstand baseret på kortlægning af vandplanter.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at en reduktion af det stejle fald ved Vestbirk Vandkraftværk, og dermed sikring af fri passage gennem Gudenåen for smådyr og fisk, vil medføre, at kvaliteten af Gudenåen som levested for arter af fisk, smådyr, vandplanter øges. Det vurderes, at forholdene for alger vil være uændret. Samlet er det derfor Horsens Kommunes vurdering, at projektet medfører, at den høje økologiske tilstand kan bevares på delstrækning 1, og ikke er til hindrer for eller medvirker til, at der kan opnås en god økologisk tilstand på delstrækning 2.

Horsens Kommune vurderer således samlet, at projektet kan realiseres uden at:

- Forringe kvaliteten af nuværende kvalitetselementer med en god økologisk tilstand
- Hindre at kvalitetselementer inden for projektets vandområder ikke kan opnå god økologisk tilstand og høj kemisk tilstand.

Dermed er projektet i overensstemmelse med miljømål udlagt i Vandområdeplan 2021-2027, jf. lov om vandplanlægning. Projektet er også i overensstemmelse med vandområdeplanens indsatsprogram, idet projektet fjerner indsatsen 'fjernelse af fysiske spærringer', spærringen ved Vestbirk Kraftværk.

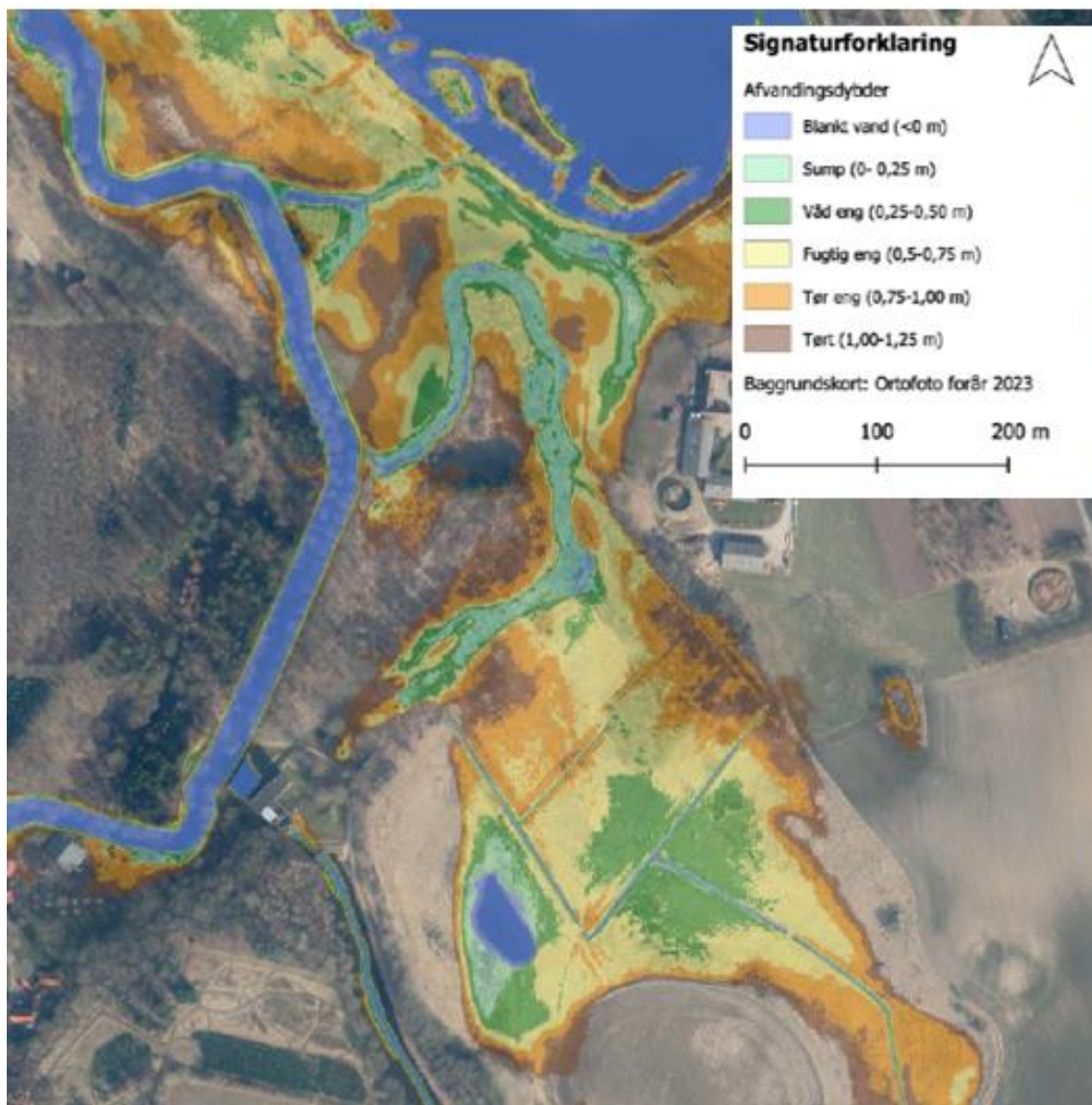
Lovgivning markeret med * i teksten:

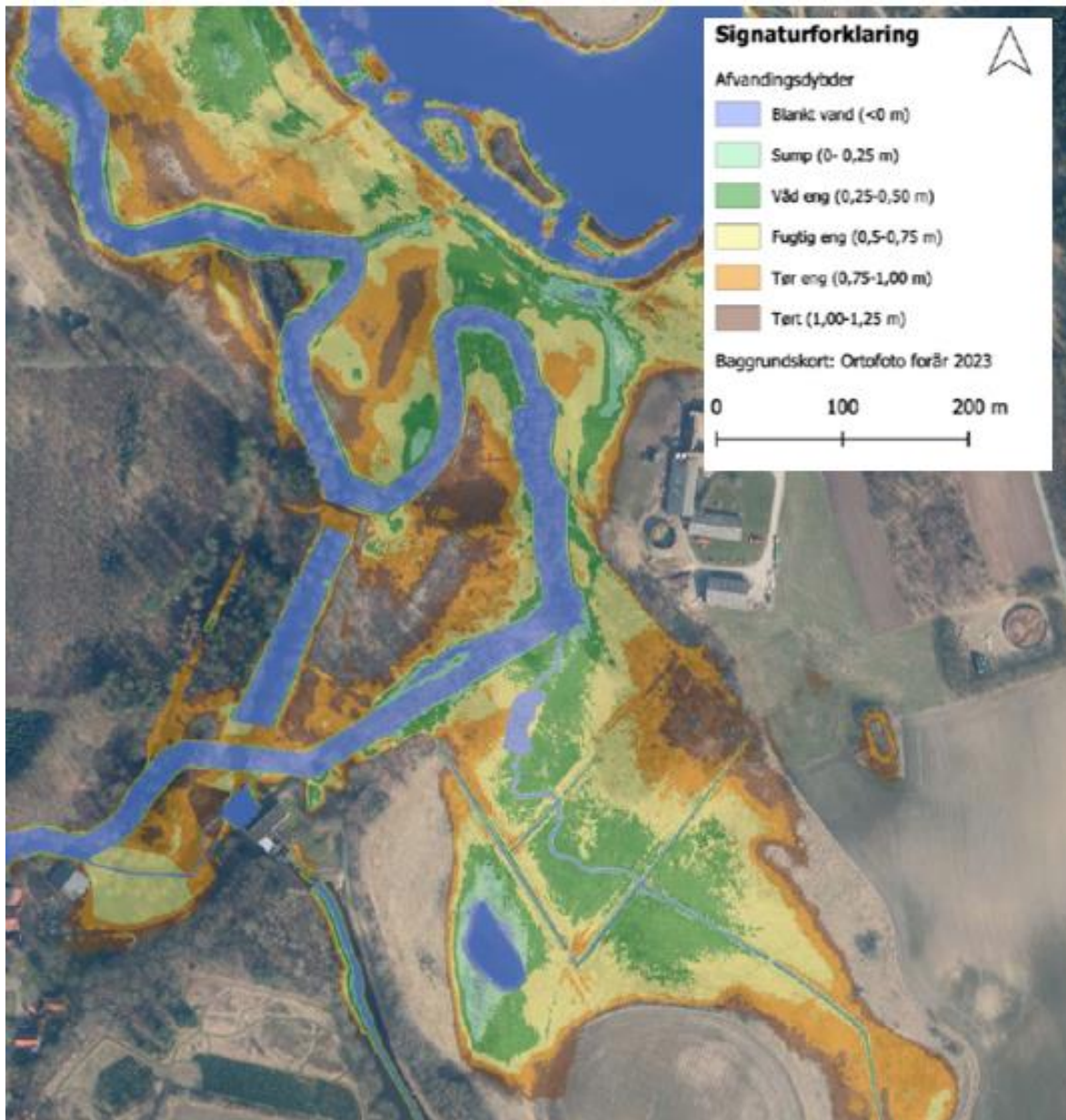
BEK nr. 449 af 11/04/2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

LBK nr. 126 af 26/01/2017 af lov om vandplanlægning

Bilag 5 – Afvandingskort; nuværende og fremtidig sommermiddel vandstand

Afvandingskort 1. Nuværende sommermiddel vandstand i projektområdet.

Afvandingskort 2. Framtidig, projekteret sommarmiddel vandstand i projektområdet.

Bilag 6 - Klagevejledning

Der kan klages skriftligt over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Hvem kan klage?

Klage kan adressaten for afgørelsen, ejeren af den ejendom afgørelsen vedrører, offentlige myndigheder, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvordan klager man?

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, skal du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på hjemmesiden for [Nævnenes Hus](#). Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Kommunen i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- (private)/ 1800,- (organisationer og virksomheder). Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefrist

Klage skal ske senest 4 uger fra modtagelsen af dette brev.